

Memo

VAN	■■■ ■■■■ & ■■■■	CONTACTPERSOON	■■■■ ■■■■
AAN	Gemeente Sliedrecht	TELEFOON	-
DATUM	21-10-2025	MOBIEL NUMMER	■■■■■■■■
BETREFT	Demonstratie	E-MAIL	■■■■■@drechtsteden.nl

Ons is gevraagd op welke wijze een besluit waarin beperkingen/voorschriften worden opgelegd aan een eventuele tegendemonstratie, waarbij geen duidelijke organisator is, bekend moet worden gemaakt. Hieronder hebben wij dit uitgewerkt.

De burgemeester heeft ingevolge artikel 5 van de Wet openbare manifestaties (hierna: Wom) de bevoegdheid om, met inachtneming van de in artikel 2 Wom genoemde belangen, aanvullende voorschriften en beperkingen op te leggen, dan wel een verbod te geven aan de organisatoren van een demonstratie.

Het vierde lid bepaalt dat dergelijke voorschriften, beperkingen en verboden zo spoedig mogelijk bekend dienen te worden gemaakt aan degene die de kennisgeving heeft gedaan.

In casu wordt echter een tegendemonstratie verwacht waarvan geen kennisgeving is gedaan. Er is derhalve geen organisator bekend aan wie een besluit kan worden gericht of bekendgemaakt.

Juridisch kader & toepassing

Een letterlijke uitleg van artikel 5 van de Wet openbare manifestaties (Wom) doet vermoeden dat de bevoegdheid van de burgemeester om een demonstratie te verbieden, pas aan de orde is als van de demonstratie kennis is gegeven. Lid 4 van artikel 5 Wom bepaalt immers dat:

“Beschikkingen als bedoeld in het eerste lid zo spoedig mogelijk bekend worden gemaakt aan degene die de kennisgeving heeft gedaan.”

Uit een uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de Afdeling) uit 2020 volgt echter dat een burgemeester op grond van artikel 5 Wom ook bevoegd is een demonstratie zonder voorafgaande kennisgeving te verbieden. De Afdeling stelde in haar uitspraak dat:

“Hoewel artikel 5, eerste lid, WOM dat niet expliciet tot uitdrukking brengt, heeft de wetgever, zo volgt uit de wetsgeschiedenis, beoogd dat de burgemeester ook bij het ontbreken van een

kennisgeving, gelet op de in artikel 2 WOM genoemde belangen, een betoging moet kunnen verbieden.”¹

Hoewel de Afdeling daarmee bevestigt dat de burgemeester ook zonder voorafgaande kennisgeving bevoegd kan zijn om een demonstratie te verbieden, bevat de uitspraak geen nadere aanwijzingen over de wijze waarop een dergelijk besluit tot stand moet komen of aan wie het moet worden gericht. De Wom schrijft daarover evenmin specifieke procedurele vereisten voor.

Wel kan uit de overwegingen van de Afdeling worden afgeleid dat de wijze waarop de burgemeester in die zaak te werk is gegaan in overeenstemming werd geacht met de wet. De Afdeling heeft dit immers niet onrechtmatig bevonden. Daarmee kan worden geconcludeerd dat de in die uitspraak gehanteerde handelswijze in ieder geval een toelaatbare invulling vormt van de bevoegdheidsuitoefening op grond van artikel 5 Wom.

De handelswijze van de burgemeester wordt in de uitspraak van de rechtbank (eerste aanleg) omschreven. De burgemeester had, naar aanleiding van door de politie verkregen informatie over een voorgenomen betoging, reeds voorafgaand aan de feitelijke aanvang van de demonstratie besloten deze te verbieden. Dat besluit was gericht aan ‘degenen die kennelijk tot de groep behoorden die de betoging wilden houden’. Op de dag van de betoging zijn de demonstranten vervolgens tegengehouden, waarna het verbodsbesluit aan in ieder geval één van de betrokkenen (eiser 1 in casu) is uitgereikt en daarmee bekendgemaakt.²

Conclusie

Op grond van artikel 5 Wom en de jurisprudentie van de Afdeling kan worden geconcludeerd dat de burgemeester ook bij het ontbreken van een kennisgeving bevoegd is om, met inachtneming van de in artikel 2 Wom genoemde belangen, een demonstratie te verbieden. Een dergelijk

¹ ABRvS 10 juni 2020, ECLI:NL:RVS:2020:1361, r.o. 6.2.

² Rb. Rotterdam 25 oktober 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:8742, r.o. 1.3.

verbod kan reeds voorafgaand aan de feitelijke aanvang van de demonstratie worden genomen en vervolgens aan de betrokkenen worden bekendgemaakt op het moment dat zij zich richting de plaats van de betoging begeven.

Indien geen kennisgeving is gedaan en er dus geen concrete organisator bekend is, kan een eventueel verbodsbesluit worden gericht aan 'degenen die kennelijk behoren tot de groep die de betoging willen houden', en bij de feitelijke uitvoering (bijvoorbeeld bij het tegenhouden van de groep) aan hen worden uitgereikt en daarmee bekendgemaakt.

Het verdient daarnaast aanbeveling om het besluit – of in elk geval de inhoudelijke strekking daarvan – voor de volledigheid ook via openbare kanalen, zoals de gemeentelijke website, te publiceren.³

³ Zie bijv. demonstratierecht.nl.